

Innlegg Sverre Diesen

Forsvar mellom teori og virkelighet

Det holder ikke med uforpliktende teoretisering om forsvar, man må forholde seg til problemets fysiske og økonomiske realiteter.

Sverre Diesen

Sverre Diesen, tidligere forsvarssjef

● **Pensjonert flaggkommandør** Jacob Børresen og jeg fremstår antagelig som to gjengangere i norsk forsvarsdebatt, så jeg skal la dette bli siste ord i denne omgang. Det skyldes også at vi egentlig snakker forbi hverandre. Børresen har en forkjærlighet for å behandle det norske forsvarsproblemet ut fra uforpliktende teoretisering rundt politiske og sosiale aspekter ved krig, mens han konsekvent unnlater å forholde seg til problemets så vel fysiske som økonomiske realiteter. Enhver materiell mangel eller svakhet kan alltid kompenseres ved bekvemme og ikke-kvantifiserbare størrelser som vilje, stridsledelse og lignende. Undertegnede forsøker derimot å forholde seg til slike gledesdrepende realiteter som tid, rom, styrkeforhold og budsjetter.

Mitt poeng er med andre ord at abstrakte kvaliteter – om enn aldri så viktige – ikke gjør oss i stand til å overvinne konsekvensene av bastante fysiske størrelser som avstander, reaksjonstider, våpensystemers rekkevidde og effekt, motstanderens styrke etc. Det gjør meg ikke til en enøyd teknologi-freak, det er ikke annet enn nøktern realisme.

La meg ta bare ett eksempel. «HV, grensevaktene og en manøverbataljon i Finnmark skal etablere en stridssituasjon tidlig», sier han. Det høres jo fint ut, men det er faktisk ikke godt nok å basere forsvarstenkingen på den slags luftige alminneligheter. Utfordringen må jo konkretiseres på en måte som forteller noe om hva den faktisk innebærer i de scenarioene for-

↑ Hvis den ene manøverbataljonen i Porsanger først må forflytte de 350 kilometerne til Vardø, hvor lang tid tror Jacob Børresen at det vil ta? spør artikkelforfatteren. Her fra Vardøhus festning. Foto: Heiko Junge/NTB Scanpix

svarsplanleggingen bygger på. Velger vi eksempelvis å se på en sjø- eller luftlandsetting i Vardø-området – et meget tenkelig alternativ – er det lite grensevaktene i Syd-Varanger eller HV med sine forutsetninger kan gjøre med det. Og hvis den ene manøverbataljonen i Porsanger først må forflytte de 350 kilometerne til Vardø langs den eneste tilgjengelige veien for å komme i kontakt med angriperen – hvor lang tid tror Børresen det vil ta? Og hvordan harmonerer det med ønsket om å «etablere en stridssituasjon tidlig», i den grad avdelingen måtte komme frem i det hele tatt?

Det vil føre for langt å komme inn på hvert eneste tilfelle av både sviaktende logikk og tvilsom bruk av historien i Børresens argumentasjon, men det er faktisk heller ikke nødvendig. Det holder egentlig å minne om følgende: Børresen vil på den ene side ha et forsvar som er stort nok til å ta opp striden raskt over hele det utsatte området, men samtidig godt nok til både å kunne engasjere angriperen innledningsvis og deretter kjempe på noenlunde like fot inntil vi mottar allierte forsterkninger. Ber

man ham om å si noe mer presist om hvordan dette forsvaret da må se ut og være utstyrt svarer han imidlertid at det har han hverken kapasitet eller kompetanse til. Vi ser med andre ord et nytt utslag av den notoriske uviljen mot å bli konkret.

Men en ting innrømmer han i det minste i en lengre versjon av samme innlegg på nettstedet Stratagem. Et slikt forsvar er ikke realiserbart innenfor dagens budsjetter. Dette dilemmaet løser han imidlertid elegant ved å fastslå at vi trenger forsvarsbudsjetter på ti prosent av statsbudsjettet, slik det en gang var. Med et statsbudsjett på cirka 1500 milliarder kroner betyr det at forsvarsbudsjettet skal økes fra vel 60 milliarder til 150 milliarder kroner, eller cirka fire prosent av bruttonasjonalproduktet. De som måtte føle en viss sympati for mange av Børresens ideer og gjerne vil plukke noen av dem så å si *à la carte* bør derfor ha den økonomiske forutsetning for at konseptet skal virke klart for seg. Men særlig interessante i virkelighetens verden er slike hallusinasjoner etter undertegnendes skjønn ikke.

Kort filosofi

Halvor Hoddevik, arbeidende styreformann i Rann Rådgivning as, og Richard Priestley, professor ved Handelshøyskolen BI

● **Knut Christian Myhre** later i innlegg i DN 28. august til å ikke ha forstått hvorfor Nicolai Tangens første ansettelseskontrakt var debattert. Han hevder videre impertinent at vi «lemper på fakta». Myhre synes i sin forvirring å tro at det kun er «shortsalg» hos Nbim som med Tangen ved roret skaper interessekonflikt overfor Ako. Det er behov for å rydde i begrepsbruken.

Å avdekke hva som er Nbims «aktive» posisjoner i forhold til referanseindeksen som følge av aksjeplukking, er et ressurskrevende finansielt detektivarbeid. I vår kronikk i DN 11. juni dokumenterte vi at Nbims aksjeplukkere per årsskiftet hadde satset om lag tre milliarder kroner på et fall i Ferrari-aksjen i forhold til indeks. Selv om dette var motsatt posisjon av Ako, betyr det ikke at Nbim i sum har solgt Ferrari-aksjer som de i utgangspunktet ikke eide. En aksjeplukker i Nbim kan ha lånt aksjer fra indeksvirksomheten og solgt aksjen uten at den i utgangspunktet inngikk i hans portefølje, eller han kan ha kjøpt mindre enn han i henhold til aksjens andel av referanseindeksen skulle ha eid i Ferrari. Konsekven-

sen for det norske folk er den samme.

«Short» beskriver en posisjon hvor man som følge av kursfall i et verdipapir tjener noe i forhold til en annen nøytralposisjon. Nøytralposisjonen kan være indeks, bankkontoen eller noe annet. Vi var tydelige den 11. juni på hva vi mente da vi omtalte Ferrari-posisjonen – det var hvor mye mindre Nbim hadde investert i Ferrari enn hva indeksposisjonen tilsa.

Nbims aksjeplukkere spekulerer hele tiden i at aksjer skal stige og falle i forhold til indeks, men vi er ikke kjent med at Nbim totalt sett har solgt aksjer de ikke eier.

Myhre forstår tydeligvis ikke at vårt eksempel kun er ett av mange hvor Nbim tar en posisjon som kan være til Akos

gunst. De mest opplagte er at Nbims aksjeplukkere prioriterer aksjer som Ako eier, eller nedprioriterer de som Ako er short.

Vi har riktignok vist at spekulasjonsvirksomheten er tapsgenererende, men filosofiske spissformuleringer fordres ikke for å se at dette er fullstendig irrelevant for vårt poeng. Interessekonflikten løses ved at Tangen selger sitt Ako-innehav eller ved at Nbim avviker sin aksjeplukkingsevne. Betydningen av at han nå har flyttet eierandelene til sin egen stiftelse er en annen debatt.

Begge våre alternativer fjerner interessekonflikten. Selv den største tilhenger av aksjeplukking forstår dette.